

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

An Ardteistiméireacht 2015

**Aistriúchán
Ar Scéim Mharcála**

Tíreolaíocht

Gnáthleibhéal

Nóta do mhúinteoirí agus do scoláirí faoi úsáid na scéimeanna marcála foilsithe

Níl na scéimeanna marcála a fhoilsíonn Coimisiún na Scrúduithe Stáit ceaptha lena n-úsáid mar cháipéisí astu féin. Is áis riachtanach iad ag scrúdaitheoirí a théann faoi oiliúint i léirléamh agus i gcur i bhfeidhm ceart na scéime. Mar chuid den oiliúint sin, as measc rudaí eile, déantar samplaí d'obair na scoláirí a mharcáil agus déantar plé ar na marcanna a bhronntar, mar mhaithe le cur i bhfeidhm ceart na scéime a shoiléiriú. Déanann Scrúdaitheoirí Comhairleacha monatóireacht ar obair na scrúdaitheoirí ina dhiaidh sin le cinntiú go gcuirtear an scéim mharcála i bhfeidhm go comhleanúnach agus go beacht. Bíonn an Príomhscrúdaitheoir i bhfeighil an phróisis agus is gnách go mbíonn Príomhscrúdaitheoir Comhairleach ag cuidiú leis. Is é an Príomhscrúdaitheoir an t-údarás deiridh i dtaca le cé acu a cuireadh an scéim mharcála i bhfeidhm i gceart ar aon phársa d'obair iarrthóra nó nár cuireadh.

Is cáipéisí oibre na scéimeanna marcála. Cé go n-ullmhaítear dréachtscéim mharcála roimh an scrúdú, ní chuirtear bailchríoch uirthi go dtí go gcuireann scrúdaitheoirí i bhfeidhm ar obair iarrthóirí í agus go dtí go mbailítear agus go meastar an t-aiseolas ó na scrúdaitheoirí uile, i bhfianaise raon iomlán na bhfreagraí a thug na hiarrthóirí, leibhéal foriomlán deacrachta an scrúdaithe agus an ghá le comhleanúnachas caighdeán a choimeád ó bhliain go bliain. Aistriúchán ar an scéim chríochnaithe atá sa cháipéis fhoilsithe seo, mar a cuireadh i bhfeidhm ar obair na n-iarrthóirí uile í.

Is cóir a nótáil i gcás scéimeanna ina bhfuil freagraí nó réitigh eiseamláireacha nach bhfuil sé i gceist a chur in iúl go bhfuil na freagraí ná na réitigh sin uileghabhálach. D'fhéadfadh sé go bhfuil leaganacha éagsúla nó malartacha ann a bheadh inghlactha freisin. Ní mór do na scrúdaitheoirí tuillteanas gach freagra a mheas agus téann siad i gcomhairle lena Scrúdaitheoirí Comhairleacha nuair a bhíonn amhras orthu.

Scéimeanna Marcála san am atá le teacht

Ní cóir talamh slán a dhéanamh d'aon rud a bhaineann le scéimeanna marcála san am atá le teacht bunaithe ar scéimeanna a bhí ann cheana. Cé go mbíonn na bunphrionsabail mheasúnachta mar an gcéanna, is féidir go mbeadh athrú ar shonraí marcála cineál áirithe ceiste i gcomhthéacs na páirte a bheadh ag an gceist sin sa scrúdú foriomlán bliain áirithe ar bith. Bíonn sé de fhreagracht ar an bPríomhscrúdaitheoir bliain áirithe ar bith a dhéanamh amach cén tslí is fearr a chinnteoidh go measfar obair na n-iarrthóirí go cothrom agus go cruinn, agus go gcoimeádfar caighdeán comhleanúnach measúnachta ó bhliain go bliain. Dá réir sin, d'fhéadfadh gnéithe de struchtúr, de mhionsonraí agus de chur i bhfeidhm na scéime marcála in ábhar áirithe athrú ó bhliain go bliain gan rabhadh.

Agus breithniú á dhéanamh ar an scéim mharcála seo, ba cheart aird a bheith ar an méid a leanas:

- Braitheann na sonraí a theastaíonn in aon cheist ar an gcomhthéacs agus ar an mbealach a gcuirtear an cheist, agus ar an líon marcanna a sannadh don fhreagra sa scrúdpháipéar.
- Caithfear focail, nathanna cainte nó frásaí a úsáid i gceart i gcomhthéacs agus níor cheart iad a bhréagnú, agus más léir go n-úsáidtear go mícheart iad nó go mbréagnaítear iad, ní féidir na marcanna a thabhairt.
- Mar riail ghinearálta, más ann d'amhras faoina bhailí atá aon fhreagra, ní mór do scrúdaitheoirí dul i gcomhairle lena scrúdaitheoir comhairleach sula mbronntar marcanna.
- Níl na moltaí ná samplaí etc. a thugtar sa scéim uileghabhálach agus is féidir glacadh le freagraí malartacha bailí eile etc.
- Chun críche marcála, is é is Pointe Suntasach Ábhartha (PSÁ) ann ná aon phíosa amháin d'eolas fíorasach a dtabharfaidh scrúdaitheoir ualú marcála dó mar atá leagtha síos sa scéim mharcála (3 mharc de ghnáth). Mar a moladh roimhe seo i gCiorclán S85/09 agus sna Táscairí Marcála Samplacha atá ar fáil ar shuíomh Gréasáin Choimisiún na Scrúduithe Stáit, ba cheart do gach PSÁ teacht aníos as an eolas a thugann an t-iarratasóir, rud is cúis le freagra comhleanúnach foriomlán ar an gceist.

Fiosrúchán Tíreolaíochta - Croí-Aonad 3

(Feic Aguisín 1 chun teacht ar an Liosta Topaicí)

1. Réamhrá
4 PSÁ @ 1 mharc an ceann
Cloí leis an bhfad a leagadh síos - 1 mharc
Marcanna iomlána: 5
2. Pleanáil
4 PSÁ @ 1 mharc an ceann
Cloí leis an bhfad a leagadh síos - 1 mharc an ceann
Marcanna iomlána: 5
3. Bailiú Sonraí
Dhá Mhodh/Thasc @ 18 marc an ceann
Gach modh/tasc - 9 PSÁ @ 2 mharc an ceann (18 x 2) 36 marc

Comhleanúnachas - 2 mharc ghrádaithe (2/1/0) Cloí leis an bhfad a leagadh síos 2 mharc	4 mharc
---	---------

Marcanna iomlána: 40
4. Torthaí, Tátail, Luacháil
Trí theideal @ 8 marc an ceann
Gach teideal: 4 PSÁ @ 2 mharc an ceann
24 marc

Comhleanúnachas - 4 mharc ghrádaithe (4/2/0) Cloí leis an bhfad a leagadh síos 2 mharc	6 mharc
---	---------

Marcanna Iomlána: 30
5. Eagrú agus Léiriú Torthaí
Dhá mhodh dhifriúla sa chur i láthair. Gach cur i láthair: 5 PSÁ @ 2 mharc an ceann
Marcanna Iomlána: 20

Briseadh Síos ar na Marcanna don Chur i Láthair

Píchairt / Treoghráf / Barrachairt / Scaipghraf etc.

X-ais lipéadaithe / ciorcal	2 mharc
Y-ais lipéadaithe / láraithe	2 mharc
Sonraí curtha i láthair i gceart	2 mharc
Sonraí curtha i láthair i gceart	2 mharc
Tuairim ar an iomlán	2 mharc ghrádaithe (2/1/0)

Léaráid / Sceitse / Léarscáil

1 pháosa faisnéise anótáilte	Léirithe 2 mharc + Ainmnithe 2 mharc
1 pháosa faisnéise anótáilte	Léirithe 2 mharc + Ainmnithe 2 mharc
Tuairim ar an iomlán	2 mharc ghrádaithe (2/1/0)

Tábla

Teideal	2 mharc
Sraitheanna lipéadaithe	2 mharc
Colúin lipéadaithe	2 mharc
Sonraí	2 mharc
Tuairim ar an iomlán	2 mharc ghrádaithe (2/1/0)

CUID 1 – CEISTEANNA GEARRFHREAGRA – 100 MARC

Freagair **DEICH** gceist ar bith.

Tá na ceisteanna go léir ar aon mharc.

FREAGAIR NA CEISTEANNA SEO SNA SPÁSANNA ATÁ ANN DÓIBH

C.1 (i)	Staca farraige	C	2m	
	Stua farraige	B	2m	
	Pluais farraige	D	2m	
	Aill farraige	A	2m	
(ii)	Bréagach		2m	Iomlán: 10m
C.2 (i)	Leibhé	D	2m	
	Tuilemhá	C	2m	
	Lúb	B	2m	
	Lúbloch	A	2m	
(ii)	Céim aosta		2m	Iomlán: 10m
C.3 (i)	Colún	C	2m	
	Clint	A	2m	
	Aolchuisne	B	2m	
(ii)	(a) Bréagach		2m	
	(b) Fíor		2m	Iomlán: 10m
C.4 (i)	7.5		2m	
(ii)	2011		2m	
(iii)	Háití		2m	
(iv)	Eipealár		2m	
(v)	Fíor		2m	Iomlán: 10m
C.5 (i)	Siar ó thuaidh			
	Ó thuaidh siar		5m	
	ó thuaidh			
(ii)	5.8 km		5m	Iomlán: 10m
C.6 (i)	Páirceáil/carrchlós		2m	
	Galfchúrsa		2m	
	Teileafón poiblí		2m	
	Oifig Phoist		2m	
(ii)	Cnuasta		2m	Iomlán: 10m

C.7	An Tulra ar Clé	Bréagach	2m	
	An Lár	Fíor	2m	
	An Lár ar Dheis	Fíor	2m	
	An Cúlra ar Dheis	Bréagach	2m	
	An Cúlra ar Clé	Fíor	2m	Iomlán: 10m
C.8	Páras	E	2m	
	Ardchlár Aontroma agus Dhoire	C	2m	
	Sambre Meuse	A	2m	
	Mezzogiorno	B	2m	
	Comhairle Contae an Longfoirt	D	2m	Iomlán: 10m
C.9	Feirmeoir	Príomhúil	2m	
	Fáilteoir óstáin	Treasach	2m	
	Báicéir	Tánaisteach	2m	
	Déantóir troscáin	Tánaisteach	2m	
	Dochtúir	Treasach	2m	Iomlán: 10m
C.10 (i)	Teocht	D	2m	
	Báisteach	C	2m	
	Scamall	A	2m	
	Brú	B	2m	
(ii)	Fíor		2m	Iomlán: 10m
C.11 (i)	Píchairt	B	2m	
	Gaothrós	D	2m	
	Barrachairt	A	2m	
	Treoghráf	C	2m	
(ii)	Ráiteas bailí		2m	Iomlán: 10m
C.12 (i)	Ionad Dearctha	C	2m	
	Bóthar Tánaisteach	D	2m	
	Náisiúnta	D	2m	
	Láithreán Picnicí	B	2m	
	Foraois Bhuaircíneach	A	2m	
(ii)	1:50 000, 2cm le 1km		2m	Iomlán: 10m

CUID A DÓ – CEISTEANNA STRUCHTÚRTHA – 300 MARC

Ní mór duit tabhairt faoi **THRÍ** cheist, mar seo a leanas:

- **DHÁ** cheist as **Roinn 1 – Croí-Aonaid**:
 - Ceist **amháin** as Ceist 1, 2 agus 3
- AGUS**
- Ceist **amháin** as Ceist 4, 5 agus 6
- Ceist **AMHÁIN** as **Roinn 2 – Toghaonaid**

FREAGAIR NA CEISTEANNA SEO SA FHREAGARLEABHAR

ROINN 1 – CROÍ-AONÁID

Ceist 1 go 6

NÍ MÓR duit tabhairt faoi **DHÁ** cheist:

- **CEIST AMHÁIN** as **Patrúin agus Próisis sa Chomhshaol Fisiceach**
- AGUS**
- **CEIST AMHÁIN** as **Tíreolaíocht Réigiúnach**

PATRÚIN AGUS PRÓISIS SA CHOMHSHAOL FISICEACH

Ceist 1 go 3

Freagair ceist AMHÁIN

Ceist 1

A. Léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis

Scrúdaigh an léarscáil 1:50 000 de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis agus an eochair eolais a ghabhann leis an bpáipéar seo.

Tarraing sracléarscáil den limistéar a thaispeántar ar léarscáil de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis.

Ar an tsracléarscáil sin, **taispeáin** agus **lipéadaigh** gach ceann díobh seo a leanas:

- Limistéar de choillearnach nádúrtha
- Limistéar talún os cionn 400 méadar
- Duínis (*Dinish Island*)
- An Ribhéar (*Kenmare River*)
- Loch ainmnithe.

Imlíne na Sracléarscáile:

Teorainneacha/fráma	1 mharc
Comhréir	2 mharc (2/0)
Tuairim ar an iomlán	2 mharc ghrádaithe (2/1/0)
	Iomlán: 5 mharc

Cúig rud á dtaispeáint agus lipéadaithe amhail a leanas:

Á dtaispeáint	3 mharc ghrádaithe (3/2/1/0)
Lipéadaithe	2 mharc
	Iomlán: 25 mharc

I gcás rianú soiléir bronn 50% de na marcanna a gnóthaíodh as na rudaí a thaispeáint agus a lipéadú agus bronn 0 marc de na 5 mharc as teorainneacha, as comhréir agus as tuairim iomlán.

Iomlán: 30 marc

B. Próisis Dromchla

Freagair (i) nó (ii).

(i) Míniú, agus léaráidí mar chúnaimh agat, foirmiú aon **dá** tírghné.

Foirmiú aon dá tírghné @ 20 marc an ceann

Do gach aon tírghné:

Tírghné ainmnithe	1 marc
Léaráid(i) dhá ghné @ 2 marc an ceann	4 marc
Foirmiú mínithe 5 PSÁ @ 3 marc an ceann	15 marc

Ní mór do PSÁ amháin ar a laghad míniú a thabhairt ar phróiseas ábhartha.

Ceadaigh sampla ainmnithe le haghaidh PSÁ amháin.

Iomlán: 40 marc

nó

(ii) Déan cur síos, agus tabhair míniú, ar **dhá** phróiseas ollghluaiseachta ar bith.

Dhá phróiseas ar bith @ 20 marc an ceann

Do gach aon phróiseas:

Próiseas ainmnithe/luaithe	2 marc
Cur síos agus míniú 6 PSÁ @ 3 marc an ceann	18 marc

PSÁ amháin ar a laghad as cur síos agus PSÁ amháin as míniú.

Ceadaigh sampla ainmnithe le haghaidh PSÁ amháin.

Ceadaigh PSÁ amháin as léaráid anótáilte ábhartha.

Féadfar PSÁ a bhronnadh as faisnéis ábhartha, sa bhreis ar an téacs, a thugtar ar léaráidí.

Iomlán: 40 marc

C. Teicteonaic Phlátaí

Déan cur síos, agus tabhair míniú, ar theoiric theicteonaic phlátaí.

Cur síos agus míniú 10 PSÁ @ 3 mharc an ceann 30 marc

PSÁ amháin ar a laghad as cur síos agus PSÁ amháin as míniú.

Ceadaigh PSÁ amháin as léaráid anótáilte ábhartha.

**Féadfar PSÁ a bhronnadh as faisnéis ábhartha, sa bhreis ar an téacs,
a thugtar ar léaráidí.**

Iomlán: 30 marc

Ceist 2

A. Struchtúr an Domhain

Scrúdaigh an léaráid de struchtúr an domhain thuas agus freagair gach ceann de na ceisteanna a leanas.

- (i) I do fhreagarleabhar, ainmnigh gach ceann de shraitheanna an domhain a bhfuil na lipéid **A**, **B** agus **C** orthu.

A An Croí Istigh 6 mharc

B An Maintlín 6 mharc

C Screamh 6 mharc

- (ii) Mínigh go hachomair cad is brí leis an téarma *pláta*.

Míniú achomair 2 PSÁ @ 3 mharc an ceann 6 mharc

- (iii) Mínigh go hachomair cad a chuireann ar phlátaí gluaiseacht.

Míniú achomair 2 PSÁ @ 3 mharc an ceann 6 mharc

Iomlán: 30 marc

B. Carraigeacha

- (i) Ainmnigh bruthcharraig **amháin** agus ainmnigh carraig mheiteamorfach **amháin**.

Bruthcharraig ainmnithe 3 mharc

Carraig mheiteamorfach ainmnithe 3 mharc

- (ii) Ainmnigh carraig dhríodair **amháin** agus ainmnigh áit **amháin** in Éirinn ina bhfuil an charraig seo le fáil.

Carraig dhríodair ainmnithe 3 mharc

Áit in Éirinn ainmnithe 4 mharc

- (iii) Déan cur síos ar conas a fhoirmítear carraigeacha dríodair.

9 PSÁ @ 3 mharc an ceann 27 marc

Ceadaigh PSÁ amháin as léaráid anótáilte ábhartha.

Féadfar PSÁ a bhronnadh as faisnéis ábhartha, sa bhreis ar an téacs, a thugtar ar léaráidí.

Iomlán: 40 marc

C. Fillsléibhte

- (i) Ainmnigh sampla **amháin** d'fhillsiabh.

Sampla d'fhillsiabh ainmnithe 3 marc

- (ii) Agus léaráid(i) mar chúnaimh agat, mínigh conas a fhoirmítear fillsléibhte.

Léaráid trí mhír @ 2 marc an ceann 6 marc

Míniú 7 PSÁ @ 3 marc an ceann 21 marc

Iomlán: 30 marc

Ceist 3

A. Timthriall na gCarraigeacha

Scrúdaigh an léaráid de thimthriall na gcarraigeacha thuas agus freagair gach ceann de na ceisteanna a leanas.

- (i) Ainmnigh an chatagóir carraige ag X agus ainmnigh carraig **amháin** sa chatagóir seo.

Catagóir X: Carraig dhríodair 6 mharc

Sampla: Gaineamhchloch, aolchloch etc. 6 mharc

- (ii) Ainmnigh an chatagóir carraige ag Y agus ainmnigh carraig **amháin** sa chatagóir seo.

Catagóir Y: Carraig mheiteamorfach 6 mharc

Sampla: Marmar, grianchloichít etc. 6 mharc

- (iii) Ainmnigh **dhá** shlí ar bith a mbaintear úsáid as carraigeacha.

Dhá úsáid ar bith ainmnithe @ 3 mharc an ceann 6 mharc

Iomlán: 30 marc

B. Bolcáin

- (i) Sainmhínigh gach cineál bolcáin liostaithe aníos agus tabhair sampla amháin de gach ceann díobh:

- Bolcán beo
- Bolcán suanach
- Bolcán marbh.

Trí chineál bolcáin @ 6 mharc + 5 mharc + 5 mharc

Bolcán 1 Sainmhíniú 3 mharc

Sampla 3 mharc

Bolcán 2 Sainmhíniú 3 mharc

Sampla 2 mharc

Bolcán 3 Sainmhíniú 3 mharc

Sampla 2 mharc

- (ii) Mínigh go mion an tslí a dtarlaíonn bolcáin.

Míniú 8 PSÁ @ 3 mharc an ceann 24 marc

Ceadaigh PSÁ amháin as léaráid anótáilte ábhartha.

Féadfar PSÁ a bhronnadh as faisnéis ábhartha, sa bhreis ar an téacs, a thugtar ar léaráidí.

Iomlán: 40 marc

C. Idirghníomhaíocht an Duine le Próisis Dromchla

Scrúdaigh conas a idirghníomhaíonn daoine le ceann **amháin** de na próisis dromchla seo a leanas:

- Próisis abhann
- Próisis chósta
- Próisis ollghluaiseachta.

Idirghníomhaíocht ainmnithe **3 mharc**

Scrúdú 9 PSÁ @ 3 mharc an ceann **27 marc**

Ceadaigh an dara hidirghníomhaíocht ainmnithe le haghaidh PSÁ amháin. Ní mór gach idirghníomhaíocht eile a scrúdú i gcomhair PSÁ.

Ceadaigh PSÁ amháin as léaráid anótáilte ábhartha.

Féadfar PSÁ a bhronnadh as faisnéis ábhartha, sa bhreis ar an téacs, a thugtar ar léaráidí.

Iomlán: 30 marc

TÍREOLAÍOCHT RÉIGIÚNACH

Ceist 4 go 6

Freagair ceist AMHÁIN

Ceist 4

A. Réigiún in Éirinn

Tarraing sracléarscáil d'Éirinn.

Ar an tsracléarscáil sin, **taispeáin** agus **ainmnigh** gach ceann díobh seo a leanas:

- Réigiún **amháin** a bhfuil staidéar déanta agat air
- Baile nó cathair ainmnithe **amháin** sa réigiún seo
- Abhainn ainmnithe **amháin** sa réigiún seo
- Limistéar rilífe ainmnithe **amháin** sa réigiún seo (talamh ard nó íseal).

Sracléarscáil d'ímlíne na hÉireann

6 mharc ghrádaithe (6/4/2/0)

Taispeáin agus ainmnigh 4 mhír @ 6 mharc an ceann:

Réigiún ainmnithe	2 mharc
Réigiún taispeánta	4 mharc ghrádaithe (4/2/0)
Baile/cathair ainmnithe	2 mharc
Baile/cathair taispeánta	4 mharc ghrádaithe (4/2/0)
Abhainn ainmnithe	2 mharc
Abhainn taispeánta	4 mharc ghrádaithe (4/2/0)
Limistéar rilífe ainmnithe	2 mharc
Limistéar rilífe taispeánta	4 mharc ghrádaithe (4/2/0)

Iomlán: 30 marc

B. Turasóireacht i Réigiún san Eoraip

Ainmnigh réigiúin **Eorpach (nach bhfuil in Éirinn)**, a bhfuil staidéar déanta agat air agus freagair gach ceann de na ceisteanna a leanas.

Réigiún a ainmniú **1 marc**

- (i) Ainmnigh **dhá** ní is díol spéise do thurasóirí sa réigiún seo.

Ní amháin is díol spéise do thurasóirí ainmnithe @ 2 marc

Ní amháin is díol spéise do thurasóirí ainmnithe @ 1 marc

3 marc

- (ii) Mínigh na cúiseanna a mealltar turasóirí go dtí an réigiún seo.

Míniú 9 PSÁ @ 3 marc an ceann **27 marc**

- (iii) Déan cur síos ar fadhb **amháin** a bhaineann leis an turasóireacht sa réigiún seo.

Fadhb amháin 3 PSÁ @ 3 marc an ceann **9 marc**

Iomlán: 40 marc

C. Fás Uirbeach i Réigiún Ilchríochach / Fo-ilchríochach

Déan cur síos, agus tabhair míniú, ar na cúiseanna atá leis an bhfás ar réigiún uirbeach ar bith i réigiún **Ilchríochach / Fo-ilchríochach (nach bhfuil san Eoraip)**, a bhfuil staidéar déanta agat air.

Réigiún uirbeach a ainmniú **3 marc**

Cur síos agus míniú 9 PSÁ @ 3 marc an ceann **27 marc**

Bí ag súil le PSÁ amháin ar a laghad as cur síos a dhéanamh agus PSÁ amháin as míniú a thabhairt.

Iomlán: 30 marc

Ceist 5

A. Cineálacha Réigiún

Scrúdaigh na cairteacha thuas agus freagair gach ceann de na ceisteanna a leanas.

- (i) Ríomh **X**, an céatadán de ghníomhaíocht gheilleagrach threasach i Réigiún B.
X = 60% **6 mharc**
- (ii) An Croí-réigiún nó réigiún Imeachach é Réigiún B?
Croí-réigiún **6 mharc**
- (iii) Ainmnigh sampla de Chroí-réigiún agus sampla de réigiún Imeachach.
Sampla de chroí-réigiún **3 mharc**
Sampla de réigiún imeallach **3 mharc**
- (iv) Déan cur síos achomair ar thréith **amháin** a bhaineann le Croí-réigiún.
Cur síos achomair 2 PSÁ @ 3 mharc an ceann 6 mharc
- (v) Déan cur síos achomair ar thréith **amháin** a bhaineann le réigiún Imeachach.
Cur síos achomair 2 PSÁ @ 3 mharc an ceann 6 mharc

Iomlán: 30 marc

B. Gníomhaíochtaí Geilleagracha Tánaisteacha – Réigiún in Éirinn

Pléigh conas a chuaigh **dhá** cheann ar bith de na tosca a leanas i bhfeidhm ar fhorbairt thionscal na déantúsaíochta i réigiún in **Éirinn** a bhfuil staidéar déanta agat air:

- Teacht ar ghréasáin iompair
- Fáil ar amhábhair
- Margáí
- Polasaithe an Rialtais agus an Aontais Eorpaigh.

Réigiún ainmnithe	1 mharc
Toisc 1 mínithe 7 PSÁ @ 3 mharc an ceann	21 mharc
Toisc 2 mínithe 6 PSÁ @ 3 mharc an ceann	18 marc

Iomlán: 40 marc

C. Forbairt Réigiúnach

Déan cur síos, agus tabhair míniú, ar **dhá** fhadhb atá roimh réigiún ar bith a bhfuil staidéar déanta agat air.

Fadhb 1

Cur síos agus míniú 5 PSÁ @ 3 mharc an ceann 15 mharc

Fadhb 2

Cur síos agus míniú 5 PSÁ @ 3 mharc an ceann 15 mharc

**PSÁ amháin ar a laghad as cur síos agus PSÁ amháin as míniú ar gach fadhb.
Ceadaigh réigiún ainmnithe le haghaidh PSÁ amháin.**

Iomlán: 30 marc

Ceist 6

A. Réigiún Eorpach

Tarraing sracléarscáil de réigiún **Eorpach (nach bhfuil in Éirinn)** a bhfuil staidéar déanta agat air.

Ar an tsracléarscáil sin, **taispeáin** agus **ainmnigh** gach ceann acu seo a leanas:

- **Dhá** bhaile nó **dhá** chathair ainmnithe
- Abhainn ainmnithe **amháin**
- Limistéar rilífe ainmnithe **amháin** (talamh ard nó íseal).

Sracléarscáil d'ímlíne de réigiún Eorpach 6 mharc ghrádaithe (6/4/2/0)

Taispeáin agus ainmnigh 4 mhír @ 6 mharc an ceann:

Baile/Cathair 1	Ainmnithe	2 mharc
	Taispeánta	4 mharc ghrádaithe (4/2/0)
Baile/Cathair 2	Ainmnithe	2 mharc
	Taispeánta	4 mharc ghrádaithe (4/2/0)
Abhainn	Ainmnithe	2 mharc
	Taispeánta	4 mharc ghrádaithe (4/2/0)
Limistéar rilífe	Ainmnithe	2 mharc
	Taispeánta	4 mharc ghrádaithe (4/2/0)

Iomlán: 30 marc

B. Fairsingiú an Aontais Eorpaigh

Déan cur síos, agus tabhair míniú, ar na slite a bhfuil tionchar ag fairsingiú an Aontais Eorpaigh ar Éirinn.

Cur síos agus míniú 10 PSÁ @ 3 mharc an ceann 30 marc

PSÁ amháin ar a laghad as cur síos agus PSÁ amháin as míniú.

Iomlán: 30 marc

C. Gníomhaíocht Gheilleagrach Phríomhúil i Réigiún Ilchríochach / Fo-ilchríochach

Ainmnigh réigiúin **Ilchríochach / Fo-ilchríochach (nach bhfuil san Eoraip)**, a bhfuil staidéar déanta agat air agus freagair gach ceann de na ceistanna a leanas.

Réigiún a ainmiú **1 marc**

- (i) Ainmnigh gníomhaíocht gheilleagrach príomhúil **amháin** a chuireann leis an ngeilleagar sa réigiún seo.

Gníomhaíocht gheilleagrach príomhúil ainmnithe **3 marc**

- (ii) Mínigh na buntáistí atá ag an réigiún seo d'fhorbairt na gníomhaíochta geilleagraí príomhúla a ainmníodh i gcuid (i) thuas.

Buntáistí mínithe 9 PSÁ @ 3 marc an ceann **27 marc**

- (iii) Déan cur síos ar fadhb **amháin** atá roimh an ngníomhaíocht gheilleagrach príomhúil seo sa réigiún seo.

Cur síos ar fhadhb amháin 3 PSÁ @ 3 marc an ceann **9 marc**

Iomlán: 40 marc

ROINN 2 – TOGHAONAI

Ceist 7 go 12

NÍ MÓR duit tabhairt faoi aon cheist **AMHÁIN** as:

Patrúin agus Próisis i nGníomhaíochtaí Geilleagracha

NÓ

Patrúin agus Próisis i gComhshaol an Duine

PATRÚIN AGUS PRÓISIS I nGNÍOMHAÍOCHTAÍ GEILLEAGRACHA

Ceist 7 go 9

Ceist 7

A. Aerfótagraf

Scrúdaigh an t-aerfótagraf de Neidín (*Kenmare*) a ghabhann leis an bpáipéar seo.

Tarraing sracléarscáil den limistéar a thaispeántar ar an aerfótagraf.

Ar an tsracléarscáil sin, **taispeáin** agus **lipéadaigh** gach ceann díobh seo a leanas:

- Limistéar de thalamh talmhaíochta
- **Dhá** shráid a bhuaileann lena chéile
- Timpeallán
- Carrchlós
- Limistéar de gharbhloch.

Imlíne na Sracléarscáile:

Teorainneacha/fráma	1 mharc
Comhréir	2 mharc (2/0)
Tuairim ar an iomlán	2 mharc ghrádaithe (2/1/0)
	Iomlán: 5 mharc

Cúig rud á dtaispeáint agus lipéadaithe amhail a leanas:

Á dtaispeáint	3 mharc ghrádaithe (3/1/0)
Lipéadaithe	2 mharc
	Iomlán: 25 mharc

I gcás rianú soiléir bronn 50% de na marcanna a gnóthaíodh as rudaí a thaispeáint agus a ainmniú agus bronn 0 marc de na 5 mharc as teorainneacha, as comhréir agus as tuairim iomlán.

Iomlán: 30 marc

B. Polasaí an Aontais Eorpaigh

- (i) Scrúdaigh na slite a bhfuil tionchar dearfach ag polasaí/polasaithe an Aontais Eorpaigh ar Éirinn.

Tionchar ainmnithe 2 mharc

Tionchar dearfach scrúdaithe 6 PSÁ @ 3 mharc an ceann 18 marc

Ceadaigh polasaí ainmnithe le haghaidh PSÁ amháin.

- (ii) Scrúdaigh na slite a bhfuil tionchar diúltach ag polasaí/polasaithe an Aontais Eorpaigh ar Éirinn.

Tionchar ainmnithe 2 mharc

Tionchar diúltach scrúdaithe 6 PSÁ @ 3 mharc an ceann 18 marc

Ceadaigh polasaí ainmnithe le haghaidh PSÁ amháin.

Iomlán: 40 marc

C. Coilíneachas

- (i) Ainmnigh geilleagar **amháin** i mbéal forbartha a ndearnadh coilíniú air.

Geilleagar i mbéal forbartha ainmnithe 3 mharc

- (ii) Déan cur síos, agus tabhair míniú, ar thionchar an choilíneachais ar an ngeilleagar seo i mbéal forbartha.

Cur síos agus míniú 9 PSÁ @ 3 mharc an ceann 27 marc

PSÁ amháin ar a laghad as cur síos agus PSÁ amháin as míniú.

Iomlán: 30 marc

Ceist 8

A. Fuinneamh

Scrúdaigh na cairteacha thuas agus freagair gach ceann de na ceisteanna a leanas.

- (i) Ríomh **X**, an céatadán den fhuinneamh a táirgeadh le gás in 2010.
X = 20% **6 mharc**
- (ii) Cén breosla ar tháinig an fás is mó ar an bhfuinneamh a táirgeadh leis idir 1995 agus 2010?
Breosla In-athnuaite **6 mharc**
- (iii) Mínigh go hachomair an fáth ar tharla an fás ar an bhfuinneamh a táirgeadh leis an gcineál breosla seo.
Míniú achomair 2 PSÁ @ 3 mharc an ceann **6 mharc**
- (iv) Ainmnigh **dhá** fhoinse d'fhuinneamh in-athnuaite.
Dhá fhoinse ainmnithe @ 3 mharc an ceann **6 mharc**
- (v) Luaigh **dhá** shlí a dtéann dó breoslaí iontaise i bhfeidhm ar an timpeallacht.
Dhá shlí luaite @ 3 mharc an ceann **6 mharc**

Iomlán: 30 marc

B. Cuideachta Ilnáisiúnta (MNC)

- (i) Ainmnigh cuideachta ilnáisiúnta **amháin** atá lonnaithe in Éirinn.
MNC Ainmnithe **4 mharc**
- (ii) Ainmnigh táirge **amháin** a dhéanann an chuideachta ilnáisiúnta seo agus ainmnigh tír **amháin** (seachas Éire) ina ndíoltar an táirge seo.
Táirge ainmnithe **4 mharc**
Tír ainmnithe **4 mharc**
- (iii) Luaigh an áit in Éirinn a bhfuil an chuideachta ilnáisiúnta seo lonnaithe agus mínigh go mion cén fáth ar lonnaíodh an chuideachta ilnáisiúnta seo sa suíomh seo.
Áit luaite **4 mharc**
Míniú 8 PSÁ @ 3 mharc an ceann **24 mharc**

Iomlán: 40 marc

C. Forbairt Gheilleagrach – Geilleagar Forbartha

Déan cur síos, agus tabhair míniú, ar fhorbairt ceann **amháin** acu seo a leanas agus tagairt agat do gheilleagar forbartha a bhfuil staidéar déanta agat air:

- Turasóireacht
- Seirbhísí airgeadais
- Tionscail seirbhíse agus tionscail gan chuing.

Geilleagar forbartha ainmnithe **3 mharc**

Cur síos agus míniú 9 PSÁ @ 3 mharc an ceann **27 marc**

PSÁ amháin ar a laghad as cur síos agus PSÁ amháin as míniú.

Iomlán: 30 marc

Ceist 9

A. Forbairt Gheilleagrach

An tInnéacs um Fhorbairt Dhaonna, 2014

Tír	IFD (HDI)
An Nígir	0.3
An Iorua	0.9
Siarra Leon	0.4
An Phortaingéil	0.8

Curtha in oiriúint ó www.undp.org

Scrúdaigh an tábla thuas a thaispeánann an tInnéacs um Fhorbairt Dhaonna (HDI) i gcás roinnt tíortha.

- (i) Agus grafpháipéar á úsáid agat, tarraing graf oiriúnach chun na sonraí sin a léiriú.

Grafpháipéar	2 mharc
Ais cheartingearach lipéadaithe/Ciorcal	3 mharc ghrádaithe (3/1/0)
Ais chothrománach lipéadaithe/Láraithe	3 mharc ghrádaithe (3/1/0)
4 Mhír @ 4 mharc an ceann grádaithe (4/2/0)	16 mharc

- (ii) I do fhreagarleabhar, mínigh go hachomair cúis **amháin** a bhfuil an t-innéacs um fhorbairt dhaonna ard i gcás tíortha áirithe.

Míniú achomair 2 PSÁ @ 3 mharc an ceann	6 mharc
	Iomlán: 30 marc

B. Tionchar ar an Timpeallacht

Déan cur síos, agus tabhair míniú, ar an gcaoi a n-imríonn gníomhaíochtaí geilleagracha tionchar ar an timpeallacht, agus tagairt agat do shamplaí a bhfuil staidéar déanta agat orthu.

Samplaí ainmnithe	3 mharc + 3 mharc
Cur síos agus míniú 8 PSÁ @ 3 mharc an ceann	24 marc
PSÁ amháin ar a laghad as cur síos agus PSÁ amháin as míniú.	

Iomlán: 30 marc

C. Gníomhaíocht Gheilleagrach agus Coimhlint

Scrúdaigh an léarscáil 1:50 000 de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis agus an eochair eolais a ghabhann leis an bpáipéar seo.

- (i) Agus tagairt eangaí sé fhiúir á húsáid agat, luaigh go soiléir cá lonnófa cuideachta cógaisíochta.

Tagairt eangaí sé fhiúir

4 mharc ghrádaithe (4/2/0)

- (ii) Ag baint úsáide duit as fianaise as léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis, mínigh an fáth ar roghnaigh tú an suíomh seo.

Fianaise ón léarscáil

3 mharc

Míniú 7 PSÁ @ 3 mharc an ceann

21 mharc

- (iii) Scrúdaigh conas a d'fhéadfadh coimhlint teacht chun cinn mar thoradh ar an gcuideachta cógaisíochta a bheith lonnaithe san áit seo.

Scrúdú 4 PSÁ @ 3 mharc an ceann

12 mharc

Iomlán: 40 marc

PATRÚIN AGUS PRÓISIS I gCOMHSHAOL AN DUINE

Ceist 10 go 12

Ceist 10

A. Daonra na hÉireann

Daonra na hÉireann de réir Aoisghrúpa in 2014

Aoisghrúpa (blianta)	%
0-14	21
15-64	66
65-84	11
85+	2

Curtha in oiriúint ón US Census Bureau

Scrúdaigh an tábla thuas a thaispeánann daonra na hÉireann de réir aoisghrúpa in 2014.

- (i) Agus grafpháipéar á úsáid agat, tarraing graf oiriúnach chun na sonraí sin a léiriú.

Grafpháipéar

2 mharc

Ais cheartingearach lipéadaithe / Ciorcal

3 mharc ghrádaithe (3/1/0)

Ais chothrománach lipéadaithe / Lárraithe

3 mharc ghrádaithe (3/1/0)

4 Mhír @ 4 mharc an ceann, grádaithe (4/2/0)

16 mharc

- (ii) I do fhreagarleabhar, luaigh **dhá** shlí a mbaintear úsáid as staitisticí daonra.

2 shlí luaite @ 3 mharc an ceann

6 mharc

Iomlán: 30 marc

B. Imirce

Tarlaíonn imirce mar thoradh ar thosca brú agus ar thosca tarraingthe.

- (i) Ainmnigh toisc bhrú **amháin** agus toisc tharraingthe **amháin** a bhaineann leis an imirce.

Toisc bhrú ainmnithe **2 mharc**

Toisc tharraingthe ainmnithe **2 mharc**

- (ii) Déan cur síos, agus tabhair míniú, ar na slite a mbíonn tionchar dearfach ag an imirce ar Éirinn.

Tionchar ainmnithe **3 mharc**

Cur síos agus míniú 5 PSÁ @ 3 mharc an ceann **15 mharc**

PSÁ amháin ar a laghad as cur síos agus PSÁ amháin as míniú.

- (iii) Déan cur síos, agus tabhair míniú, ar na slite a mbíonn tionchar diúltach ag an imirce ar Éirinn.

Tionchar ainmnithe **3 mharc**

Cur síos agus míniú 5 PSÁ @ 3 mharc an ceann **15 mharc**

PSÁ amháin ar a laghad as cur síos agus PSÁ amháin as míniú.

Iomlán: 40 marc

C. Forbairt Lonnaíochta Uirbí

Scrúdaigh an léarscáil 1:50 000 de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis agus an eochair eolais a ghabhann leis an bpáipéar seo.

Mínigh **trí** chúis ar fhás baile Neidín (*Kenmare*) sa suíomh seo, agus fianaise ó léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis agat chun tacú le gach cúis díobh.

Trí chúis @ 10 marc an ceann

I gcás gach cúise:

Fianaise ón léarscáil **1 mharc**

Míniú 3 PSÁ @ 3 mharc an ceann **9 marc**

Iomlán: 30 marc

Ceist 11

A. Léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis - Lonnaíocht Stairiúil

Scrúdaigh an léarscáil 1:50 000 de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis agus an eochair eolais a ghabhann leis an bpáipéar seo.

Tarraing sracléarscáil den limistéar a thaispeántar ar léarscáil de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis.

Ar an tsracléarscáil sin, **taispeáin** agus **ainmnigh** gach ceann díobh seo a leanas:

- An limistéar faoi fhoirgnimh le hais a chéile i Neidín (*Kenmare*)
- **Ceithre** shampla **dhifriúla** de lonnaíocht stairiúil atá le feiceáil ar an léarscáil.

Imlíne na Sracléarscáile:

Teorainneacha/fráma	1 mharc
Comhréir	2 mharc (2/0)
Tuairim ar an iomlán	2 mharc ghrádaithe (2/1/0)
	Iomlán: 5 mharc

Cúig rud á dtaispeáint agus ainmnithe amhail a leanas:

Á dtaispeáint	3 mharc ghrádaithe (3/1/0)
Ainmnithe	2 mharc
	Iomlán: 25 mharc

I gcás rianú soiléir bronn 50% de na marcanna a gnóthaíodh as na rudaí a thaispeáint agus a ainmniú agus bronn 0 marc de na 5 mharc as teorainneacha, as comhréir agus as tuairim iomlán.

Iomlán: 30 marc

B. An Trácht i gCeantair Uirbeacha

- (i) Ainmnigh cathair **amháin** ina bhfuil fadhb le plódú tráchta.
Cathair ainmnithe **4 mharc**
- (ii) Mínigh cén fáth a dtarlaíonn plódú tráchta sa chathair sin.
Míniú 9 PSÁ @ 3 mharc an ceann **27 marc**
- (iii) Déan cur síos ar réiteach **amháin** ar an bplódú tráchta.
Cur síos ar réiteach amháin 3 PSÁ @ 3 mharc an ceann **9 marc**

Iomlán: 40 marc

C. Daonra

‘Is iomaí toisc a mbíonn tionchar aici ar na rátaí breithe, leibhéal ioncaim, an cultúr agus an tsochaí, agus teicneolaíocht an leighis san áireamh.’

Déan cur síos, agus tabhair míniú, ar na tosca a mbíonn tionchar acu ar rátaí breithe.

Toisc ainmnithe **3 mharc**
Cur síos agus míniú 9 PSÁ @ 3 mharc an ceann **27 marc**

PSÁ amháin ar a laghad as cur síos agus PSÁ amháin as míniú.

Ceadaigh toisc eile ainmnithe le haghaidh PSÁ amháin. Ní mór cur síos a dhéanamh ar gach toisc eile nó iad a mhíniú.

Iomlán: 30 marc

Ceist 12

A. Fás Daonra

Léigh an t-alt thuas agus freagair gach ceann de na ceisteanna a leanas.

- (i) De réir an ailt seo, cé chomh mór is atá daonra an Domhain faoi láthair agus cén daonra atáthar a thuar a bheidh sa domhan faoi 2100?
7.2 billiún faoi láthair **3 mharc**
Daonra á thuar faoi 2100: 12.3 billiún **3 mharc**
- (ii) **Ríomh** an méadú ar dhaonra an Domhain atá á thuar faoi 2100.
5.1 billiún **6 mharc**
- (iii) Ainmnigh fhadhb **amháin** a luaitear san alt seo a d'fhéadfadh dul in olcas mar thoradh ar an bhfás tuartha seo ar an daonra.
Fadhb amháin ainmnithe **3 mharc**
- (iv) Cén áit a mheastar a tharlóidh an chuid is mó den fhás ar an daonra?
An Afraic **3 mharc**
- (v) Míniú go hachomair cén fáth a bhfuil sé á thuar gur sa limistéar seo is mó a fhásfaidh an daonra.
Míniú achomair 2 PSÁ **3 mharc + 3 mharc**
- (vi) Míniú go hachomair buntáiste **amháin** a bhaineann le figiúirí daonra a thuar.
Míniú achomair 2 PSÁ **3 mharc + 3 mharc**

Iomlán: 30 marc

B. Cathair sa Domhan i mBéal Forbartha

- (i) Ainmnigh cathair **amháin** sa domhan i mbéal forbartha.
Cathair sa domhan i mbéal forbartha ainmnithe **3 mharc**
- (ii) Déan cur síos, agus tabhair míniú, ar an bhfás tapa ar an gcathair seo.
Cur síos agus míniú 9 PSÁ @ 3 mharc an ceann **27 marc**

PSÁ amháin ar a laghad as cur síos agus PSÁ amháin as míniú.

Iomlán: 30 marc

C. **Dlús agus Dáileadh Daonra**

Scrúdaigh an léarscáil 1:50 000 de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis agus an eochair eolais a ghabhann leis an bpáipéar seo agus freagair gach ceann de na ceisteanna a leanas.

- (i) Tabhair tagairt eangaí ceithre fhigiúir do limistéar ar an léarscáil ina bhfuil **easpa** lonnáiachta.

Tagairt eangaí **2 mharc ghrádaithe (2/1/0)**

- (ii) Mínigh go mion, agus fianaise ón léarscáil á húsáid agat, cén fáth a bhfuil **easpa** lonnáiachta sa limistéar seo.

Fianaise ón léarscáil **3 mharc**

Míniú 5 PSÁ @ 3 mharc an ceann **15 mharc**

- (iii) Tabhair tagairt eangaí ceithre fhigiúir do limistéar ar an léarscáil ina bhfuil dlús an daonra measartha **ard**.

Tagairt eangaí **2 mharc ghrádaithe (2/1/0)**

- (iv) Mínigh go mion, agus fianaise ón léarscáil á húsáid agat, cén fáth a bhfuil dlús an daonra measartha **ard** sa limistéar seo.

Fianaise ón léarscáil **3 mharc**

Míniú 5 PSÁ @ 3 mharc an ceann **15 mharc**

Iomlán: 40 marc

Aguisín 1

Liosta na dTopaicí d'Fhiosrúchán Tíreolaíochta in 2015

1. Anailís ar an gcoibhneas idir talamhúsáid agus coisithe.
2. Staidéar ar athrú daonra.
3. Truailliú an uisce – Staidéar áitiúil.
4. Iniúchadh ar an gcoibhneas idir gníomhaíocht eacnamaíochta agus ceantar áitiúil.
5. Iniúchadh ar phróiseas geomorfach an chreimthe i dtimpeallacht abhann nó chósta nó oighreach.
6. Scrúdú ar bhainistíocht an tráchta i gceantar áitiúil.

Aguisín 2 – Marcanna Breise as ucht freagairt trí Ghaeilge

Léiríonn an tábla thíos an méid marcanna breise ba chóir a bhronnadh ar iarrthóirí a ghnóthaíonn thar 75% d'iomlán na marcanna.

N.B. Ba chóir marcanna de réir an ghnáthráta a bhronnadh ar iarrthóirí nach ghnóthaíonn thar 75% d'iomlán na marcanna. Ba chóir freisin an marc bónais sin a shlánú síos.

Iomlán: 400 Gnáthráta: 10%

Bain úsáid as an ghnáthráta i gcás marcanna suas go 300. Thar an marc sin, féach an tábla thíos.

Bunmharc	Marc Bónais
301 - 303	29
304 - 306	28
307 - 310	27
311 - 313	26
314 - 316	25
317 - 320	24
321 - 323	23
324 - 326	22
327 - 330	21
331 - 333	20
334 - 336	19
337 - 340	18
341 - 343	17
344 - 346	16
347 - 350	15

Bunmharc	Marc Bónais
351 - 353	14
354 - 356	13
357 - 360	12
361 - 363	11
364 - 366	10
367 - 370	9
371 - 373	8
374 - 376	7
377 - 380	6
381 - 383	5
384 - 386	4
387 - 390	3
391 - 393	2
394 - 396	1
397 - 400	0

Fiosrúchán Tíreolaíochta – Ná cuirtear san áireamh san iomlán le haghaidh marcanna breise

Tabhair faoi deara: Tá fáil ar scéim mharcála mhionathraithe le haghaidh iarrthóirí a thug faoi scrúdpháipéar mionathraithe.

Leathanach Bán

Leathanach Bán

Leathanach Bán

